

د ملگرو ملتونو راپور: په ۲۰۱۸ کال کې د افغان شخړې له امله تر ټولو لوړ شمېر ملکي مړينه ثبت شوي

کابل، د ۲۰۱۹ کال د فبروري ۲۴ مه - د ملگرو ملتونو د راپور پر بنسټ چې نن په افغانستان کې د ملگرو ملتونو د مرستندويه پلاوي (يوناما) او د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د دفتر له خوا خپور شو، تېر کال د افغانستان په جگړو کې زيات شمېر ملکي وگړي وژل شويدي. له هغه راهيسې چې ریکارډ ساتل شوی، دا د بل هر وخت په پرتله د مړينې لوړه شمېره بڼي. دغه رپورټ په ۲۰۱۸ کال کې ۳۸۰۴ تنو ملکيانو مړينه مستند کړې، په وژل شويو کې ۹۲۷ ماشومان دي، چې په يوه کال کې په جگړو کې د وژل شويو نجونو او هلکانو تر ټولو لوړه ثبت شوي شمېره ده.

په ټوليز ډول، يوناما ۱۰۹۹۳ ملکي تلفات مستند کړي دي، ۳۸۰۴ وژل شوي او ۷۱۸۹ ټپيان دي، چې د ۲۰۱۷ کال په پرتله ملکي تلفاتو کې پنځه سلنه او د ملکي وگړو په مړينې کې ۱۱ سلنه زياتوالی په گوته کوي.

يوناما د ملکي تلفاتو ۶۳ سلنه حکومت مخالف عناصرو ته منسوب کړي: ۳۷ سلنه طالبانو، ۲۰ سلنه داعش/د اسلامي دولت د خراسان ولايت او ۶ سلنه بې نورو حکومت مخالفو او نا معلومو عناصرو ته نسبت ورکړل شوي. حکومت پلوه ځواکونه د ۲۴ سلنه ملکي تلفاتو مرتکب شوي (۱۴ سلنه بې د افغان امنيتي ځواکونو، ۶ سلنه بې نړيوالو پوځي ځواکونو، ۴ سلنه د حکومت پلوه بيلابيلو وسله والو ډلو ته منسوب شوي.

د حکومت ضد عناصرو په ځانگړي ډول داعش/د اسلامي دولت د خراسان ولايت لخوا ځانمرگي بریدونو، او افغان حکومت ته منسوب هوايي او د تلاشۍ عمليات د زياتو ملکي وگړو د مرگ ژوبلې لامل شوي. ۲۰۱۸ کال کې د ځانمرگو بریدونو او هوايي عملياتو څخه ثبت شوي ملکي تلفات تر ټولو لوړه شمېره په ډاگه کوي.

افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د سرمنشي ځانگړي استازي، تدامیچي ياماموتو وويل: "په افغانستان کې ملکي وگړو ته د اوبنتي زيان په اړه ددې راپور موندنې په جدي ډول د اندېښنې وړ او په بشپړه توگه د منلو وړ نه دي." "ټول اړخونه بايد ژر تر ژره جدي گامونه پورته کړي ترڅو زيات ملکي وگړي زيانمن نشي او ژوند يې ترې وانه خستل شي."

ياماموتو، چې د يوناما مشر هم دی، وويل: "دا د ملگرو ملتونو لسم کلنی راپور دی چې په افغان شخړو کې د ملکي خلکو ځورونې مستند کوي - په يوه لسيزه کې له ۳۲۰۰۰ څخه زيات ولسي خلک وژل شوي او شاوخوا ۶۰۰۰۰ زره ټپيان شوي. او وخت راغلی چې نور دې کړاونو او غميزې ته د پای ټکی کېږدو. بڼه لاره، چې د ملکي وگړو د وژنې او ټپي کيدو مخه ونیول شي، دا ده چې جگړه نوره بنده شي. له دې امله اړتيا ده چې مونږ د سولې راوستلو لپاره خپلې ټولې هڅې گړندی کړو. زه له ټولو خواوو څخه غواړم چې د ممکنه لارو څخه په کټي اخیستنې دغه کار ترسره کړي."

ميشل بشلټ د ملگرو ملتونو د بشري حقونو عالي کميشنرې وويل: "په افغانستان کې جگړه د ډيرو ملکي وگړو د مرگ ژوبلې د دوام لامل گرځيدلې او زيات شمير نورو کسانو ته يې فزیکي او روحي مصايب ور پېښ کړي دي." سړ کال د وژل شوو ماشومانو شميره ډېره لوړه او ټکان ورکونکې ده. د ژوند له لاسه ورکولو تر څنگ، خرابې امنيتي اوضاع اکثره افغانان د هغوی د اقتصادي، ټولنيز او فرهنگي حق څخه بې برخې کړي، او زر گونه ماشومان پر ښوونځيو او روغتیايي تسهیلاتو د حملو له امله د ټول ژوند لپاره معلول شويدي."

بشلټ زياته کړه "زه له ټولو ښکيلو خواوو غوښتنه کوم چې بشر دوستانه نړيوال قانون او د بشري حقونو نړيوال قانون ته درناوی وکړي تر څو د ټولو ملکي وگړو ژوند مصؤون شي."

حکومت ضد عناصر د ۶۹۸۰ ملکي تلفاتو مسؤل دي، (۲۲۴۳ وژل شوي او ۴۷۳۷ ټپيان)، چې د ۲۰۱۷ کال په پرتله ۳ سلنه زياتوالی بڼي، او په عمده ډول له توپير پرته د خان وژونکو چاودیدونکو او په قصدي ډول ددې توکيو پر مټ ملکي وگړي په نښه کولو له امله رامنځته شوي. طالبان د ۴۰۷۲ تنه ملکي تلفاتو لامل شوي: ۱۳۴۸ وژل شوي او ۲۷۲۴ ټپيان چې ۷ سلنه کموالی په گوته کوي، په داسې حال کې چې داعش/د اسلامي دولت د خراسان ولايت د ۲۱۸۱ تنه ملکي تلفاتو پړه پر غاړه لري: ۶۸۱ وژل شوي او ۱۵۰۰ تنه ټپيان، چې ۱۱۸ سلنه زياتوالی بڼي. يوناما نامالومو دولت ضد کړيو ته ۶۷۸ تنه ملکي تلفات منسوبوي: ۱۹۶ وژل شوي او ۴۸۲ ټپيان شوي دي.

د دولت ضد عناصرو له لوري په ځانمرگو او غير ځانمرگو بریدونو کې د تعبيه شويو چاودیدونکو توکو کارول خورا زيات شويدي، چې په ۲۰۱۸ کال کې د ملکي تلفاتو ستر لامل و، چې د ټولو ۴۲ سلنه جوړوي. د ځان وژونکو چاودیدونکو توکو بریدونو له وجې ۲۸۰۹ ملکي تلفات رامنځته شوي: ۸۸۶ وژل شوي او ۱۹۲۳ ټپيان شويدي چې د ټولو ملکي تلفاتو ۲۶ سلنه جوړوي، په

داسې حال کې چې د ناچاودیدونکو توکو بریدونه د ۱۶ سلنه څخه زیات تلفاتو لامل شوي چې پایله کې یې په ۴۶۲۷ ډول ملکي تلفات رامنځته شوي، چې ۱۳۶۱ تنه وژل شوي او ۳۲۶۶ ټپیان شوي دي.

یوناما د طالبانو له لوري په غیر مستقیم ډول د وسلو سیستمونو او چاودیدونکو توکو په کارولو، په ځانګړې توګه د ټاکنو اړوند بریدونو پر مهال د ملکيانو او ملکي تاسیساتو په نښه کولو او په ملکي سیمو کې د دولت پلوه ځواکونو پر وړاندې د وسلو استعمال سره اندیښنې لري چې بې توپیره زیان اړوي. په قصدي ډول د طالبانو له خوا د ملکي خلکو په نښه کولو کې زیاتوالی، چې په ۲۰۱۷ کال کې د نږدې ۸۶۵ ملکي تلفاتو څخه په ۲۰۱۸ کال کې دوه برابر یانې ۱۶۸۸ تنو ته ورسېد، چې عمدتاً د جنورۍ په ۲۷ مه د کابل ځانمرګی برید چې د امبولانس په مټ ترسره شو، (د یوناما له لوري تر ټولو خونړی برید ثبت شو)، همدا شان یوناما په ۲۰۱۸ کال کې د ملکي تلفاتو تر ټولو لوړه کچه د اکتوبر په ۲۰ مه د رایه ورکولو په ورځ د بریدونو په ترڅ کې ثبت کړه. ملکي تلفات د داعش لخوا په قصدي توګه د ملکي وګړو د په نښه کولو په ځانګړي ډول د شیعې مسلمانانو پر وړاندې د بریدونو له وجې دوه برابر زیات شوي دي.

دولت ضد عناصرو په ۲۰۱۸ کال کې ۶۵ ځانمرګي او پېچلي بریدونه ترسره کړيدي. یوناما ددې بریدونو ۲۱ سلنه طالبانو ته منسوب کړل چې ۶۴۲ ملکي تلفات یې رامنځته کړل. طالبانو ددغو بریدونو د ۱۵ مسؤلیت پر غاړه اخیستی، چې له هغې څخه یوناما د ۵۴۲ ملکي تلفاتو تصدیق کړي. یوناما ۳۶ ځانمرګي او پېچلي بریدونه داعش/د اسلامي دولت د خراسان ولایت ته منسوب کړي چې له امله یې ۱۸۹۲ ملکي تلفات رامنځته شوي. دې ډلې د ۳۳ بریدونو مسؤلیت په غاړه اخیستی، چې په پایله کې یې ۱۶۳۱ ملکي تلفات پېښ شوي دي. همدا شان داعش/د اسلامي دولت د خراسان ولایت د ۷ پېښو مسؤلیت منلی چې له ۱۰۰ ډېر ملکي تلفات یې پېښ کړل چې دا شمېره په ۲۰۱۷ کال کې یواځې ۳ وه.

یوناما د کابل اوسیدونکو ته د ځان وژونکو او پېچلو بریدونو له امله نا متناسب او زښت زیات زیان مستند کړی دی. په ۲۰۱۸ کال کې د دولت ضد عناصرو له لوري نږدې نیم ځانمرګي او پېچلي بریدونه په کابل کې ترسره شوي، چې له هغو څخه ۲۸ بریدونو ۱۶۸۶ ملکي تلفات رامنځته کړي، (۴۸۱ وژل شوي او ۱۱۵۰ ټپیان شوي)، چې د ۲۰۱۷ کال په نسبت د تلفاتو په شمېر کې ۵ سلنه زیاتوالی په ډاګه کوي.

یوناما دولتي ځواکونو ته منسوب د ۲۰۱۷ کال په پرتله په ۲۰۱۸ کال کې د ملکي وګړو په تلفاتو کې ۲۴ سلنه زیاتوالی ثبت کړی، چې عمدتاً د نړیوالو نظامي ځواکونو د هوايي عملیاتو او د افغان امنیتي ځواکونو او دولت پلوه ځواکونو د ځمکنیو عملیاتو په پایله کې رامنځته شوي دي. د ۲۰۱۸ کال د جنورۍ له ۱ نېټې څخه د دسمبر تر ۳۱ می، یوناما د دولت پلوه ځواکونو لخوا د ترسره شوو عملیاتو په ترڅ کې ۲۶۱۲ ملکي تلفات (۱۱۸۵ وژل شوي او ۱۴۲۷ ټپیان)، مستند کړي. ملکي تلفات چې دولت پلوه ځواکونو ته منسوب شوي په ۲۰۱۸ کې په افغانستان کې د ټولو ملکي تلفاتو ۲۴ سلنه جوړوي.

د ۲۰۰۹ کال راهیسې د لومړي ځل لپاره کله چې د ملکي تلفاتو شمیرې ثبتول په منظم ډول پیل شول، یوناما د هوايي عملیاتو له امله ۱۰۰۰ ملکي تلفات ثبت کړي. په ۲۰۱۸ کال کې د لومړي ځل لپاره د هوايي عملیاتو له امله د ۵۰۰ ملکيانو وژل ثبت شوي. یوناما د هوايي عملیاتو په ترڅ کې ۱۰۱۵ ملکي تلفات، (۵۳۶ وژل شوي او ۴۷۹ ټپیان)، ثبت کړي. له دې جملې څخه، یوناما نړیوالو نظامي ځواکونو ته د ۶۳۲ ملکي تلفاتو (۳۹۳ وژل شوي او ۲۳۹ ټپیانو) او افغان هوايي ځواکونو ته د ۳۰۴ ملکي تلفاتو (۱۱۸ وژل شوي او ۱۸۶ ټپیان شوي) او پاتې نور تلفات یې حکومت پلوه ځواکونو ته منسوب کړل.

د پلټنو عملیاتو ۳۵۳ ملکي تلفات (۲۸۴ وژل شوي او ۶۹ ټپیان) ثبت کړيدي، چې ډیری یې د ملي امنیت ریاست د ځانګړو ځواکونو او د خوست محافظتي ځواک له امله رامنځته شوي، چې دواړه یې د نړیوالو نظامي ځواکونو لخوا حمایه شوي.

په ۲۰۱۸ کال کې د هوايي بریدونو له امله د ۲۰۱۴، ۲۰۱۵ او ۲۰۱۶ کلونو نږدې مجموعي شمېر برابر ملکي وګړي وژل شول. ښځې او ماشومان د هوايي عملیاتو څخه د ټولو ملکي تلفاتو نږدې دوه پر دریمه برخې جوړوي، چې ۶۴۸ ملکي تلفات (۳۲۰ وژل شوي او ۳۲۸ ټپیان) په ډاګه کوي.

په ۲۰۱۸ کې نړیوالو نظامي ځواکونو د ۶۷۴ ملکي تلفاتو (۴۰۶ وژل شوي او ۲۶۸ ټپیان) مسؤل ګرځول شوي و چې د ۹۴ سلنه لامل یې هوايي عملیات و.

هوايي عملیات او ځمکنی نښتې د یو ډول ملکي تلفاتو لامل شوي، چې په ۲۰۱۸ کې د دولت پلوه ځواکونو له لوري د تلفاتو دوه اصلي لاملونه ګڼل شوي.

وسله والي جگړې په افغانستان کې پر ماشومانو او ښځو ناوره اغيزې پرېباسي، چې د ټولو ملکي تلفاتو ۳۸ سلنه جوړوي. د ماشومانو تلفات د ټولو ملکي تلفاتو ۲۸ سلنه جوړوي. یوناما ۳۰۶۲ د ماشومانو مرگ ژوبله ثبت کړې (۹۲۷ وژل شوي او ۲۱۳۵ نېپان شوي). په داسې حال کې چې دا د ۲۰۱۷ کال په پرتله لږ کموالي ښيي، د ماشومانو مړینه په ۲۰۱۸ کال کې خپلې لورې کچې ته رسېدلې په ځانگړې توگه د ماشومانو مړینه د هوايي عملياتو له امله ان له دوه برابرو اوختي، همدارنگه د ځانمرگو بریدونو له لارې هم د ماشومانو د مړینې کچه لوړه شوې ده.

د دولت ضد عناصرو ۱۳۴۳ ماشومانو ته مرگ ژوبله اړولې (۳۲۴ وژل شوي او ۱۰۱۹ نېپان شوي)، چې په ۲۰۱۸ کال کې د ټولو ماشومانو د مرگ ژوبلې ۴۴ سلنه جوړوي. دولت پلوه ځواکونه د ۱۰۵۱ ماشومانو د مرگ ژوبلې (۴۱۴ وژل شوي او ۶۳۷ نېپان شوي) لامل شوي، چې د ټولو ماشومانو د مرگ ژوبلې ۳۴ سلنه جوړوي.

که څه هم د ۲۰۱۷ کال په پرتله د ماشومانو په مرگ ژوبله کې ۳ سلنه کم والي راغلي خو به په مجموع کې د ماشومانو د تلفاتو شمیرې ښيي، چې د دولت ضد عناصرو په ۲۰۱۸ کال کې په دوامداره توگه د تر ټولو زیاتو ماشومانو د تلفاتو لامل شوي. په داسې حال کې چې د دولت پلوه ځواکونو له لوري ۱۵ سلنه د ماشومانو په مرگ ژوبله کې زیاتوالي راغلي.

یوناما ثبتې کړې چې د دولت پلوه ځواکونو له لوري په ۲۰۱۸ کال کې ۴۱۴ ماشومان وژل شوي، په داسې حال کې چې د دولت مخالف ځواکونه د ۳۲۴ ماشومانو د وژولو مسؤول پېژندل شوي.

د ښځو تلفات په سلو کې شپږ ۱۱۵۲ (۳۵۰ وژل شوي او ۸۰۲ نېپانې) راتپې شوي چې په عمده توگه د ځمکنیو نښتو له امله د ښځو د تلفاتو په سلو کې اته کموالي په گوته کوي. په ۲۰۱۸ کال کې ښځې د شخړو اړوند ملکي تلفاتو ۱۰ سلنه جوړوي.

په راپور کې، یوناما د هغو هڅو تصدیق کوي چې د افغان ملي امنیتي ځواکونو، نړیوالو نظامي ځواکونو او طالبانو لخوا له زیان څخه د ملکي وگړو د ساتنې په پار تر سره شوي دي. په هر صورت، ملکي تلفاتو ته په کتو سره چې د کلونو راهیسې په ډیره لوړه کچه دوام لري، پدې ټینگار کوي چې اړتیا ده لا نورې هڅې هم تر سره شي.

د سپارښتنو په ډله کې، دغه راپور د دولت ضد عناصر هڅو چې د ملکيانو او ملکي تاسیساتو په قصدي توگه په نښه کول او همدارنگه د ټولو تعبیه شویو چاودیدونکو توکو بې توپیره اونا متناسب کارول ودروي. یاد رپورت د افغانستان پر دولت او نړیوالو پوځي ځواکونو غږ کوي چې د هغو پېښو بیاکتنه پیاوړې کړي چې د ملکي تلفاتو تورونه پکې شامل دي او د زیانمنو کسانو لپاره په موثره توگه د غرامت د جبران ډاډ تر لاسه شي. له دې هاخوا، د ټولو اړخونو لخوا د جگړې درول د ملکي وگړو د خوندیتوب لپاره یوازینی اغیزمنه لار ده.

یوناما د ملگرو ملتونو د امنیت شورا د ۲۰۱۸ کال د ۲۴۰۵ پریکړه لیک له مخې د خپل ماموریت سره سم راپورونه چمتو کوي: "د ملکي وگړو د وضعیت څارنه، د دوی د خوندیتوب د تضمین لپاره دهغو همغږي کول، [...] حساب ورکونې ته وده ورکول او د افغانستان د اساسي قانون او نړیوالو تړونونو له مخې چې افغانستان بې غړیتوب لري، د بنسټیزې ازادۍ او د بشري حقونو بشپړ پلي کولو کې مرسته کول په ځانگړې توگه هغه حقونه چې د ښځو د بشري حقونو د بشپړې ازادۍ پورې تړاو لري." د ملگرو ملتونو د امنیت شورا د ۲۰۱۸ کال د ۲۴۰۵ پریکړه لیک په وسله واله جگړه کې د ملکي وگړو د وضعیت په اړه د څارنې د روان بهیر او په دې اړه د امنیت شورا ته، په ځانگړې توگه د ملکي تلفاتو په اړه د راپور ورکولو پر اهمیت ټینگار کوي.

یوناما یو لړ اقدامات ترسره کوي چې موخه یې په ملکي وگړو باندې د وسله والي جگړې اغیز کمول دي، لکه: د هغو پېښو خپلواکه او بې پرې څارنه چې د ملکي وگړو د ژوند له لاسه ورکول او تپي کیدل پکې شامل وي؛ د وسله والو شخړو له امله د اغیزمن شویو ملکي کسانو د ساتنې د پیاوړتیا په موخه کار کول؛ او د شخړې د ټولو اړخونو له خوا د نړیوالو بشردوستانه قوانینو او د بشري حقونو د نړیوال قانون او همدارنگه د افغانستان اساسي قانون او نورو قوانینو ته پام کول په ځانگړې توگه د ژوند کولو حق او فزیکي خوندیتوب ته.

له ۲۰۰۹ راهيسې يوناما په منظم ډول د ملکي تلفاتو مستند کول د يو متوازن ميکانيزم په کارولو سره پيل کړي چې په افغانستان کې د شخړې بنسټونو ته منسوب شوي او کال په کال د تحليل او راپور ورکولو له معيارونو څخه پکې کار اخيستل شوی.

د يوناما د ملکي وگړو د خونديتوب چارې د بشر د حقونو نړيوال قانون او د نړيوال بشردوستانه قانون اصولو سره تړاو لري، او د کار څرنگوالی يې د تر ټولو غوره کاري کړنلارې او د بشري حقونو د عالي کميشنر د دفتر د مشورې او لارښوونې له مخې تر سره کېږي.

يوناما په خپل رپورټ کې يواځې تاييد شوي ملکي تلفات شاملوي. د يوناما د تاييد د پروسې او د تثبيت د معيار په اړه د جزياتو لپاره د راپور ميتودولوژي وگورئ.

د يوناما د ۲۰۱۸ په وسله والو شخړو کې د ملکي وگړو د خونديتوب کلنی راپور دلته د لاسرسۍ وړ دی
<https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>

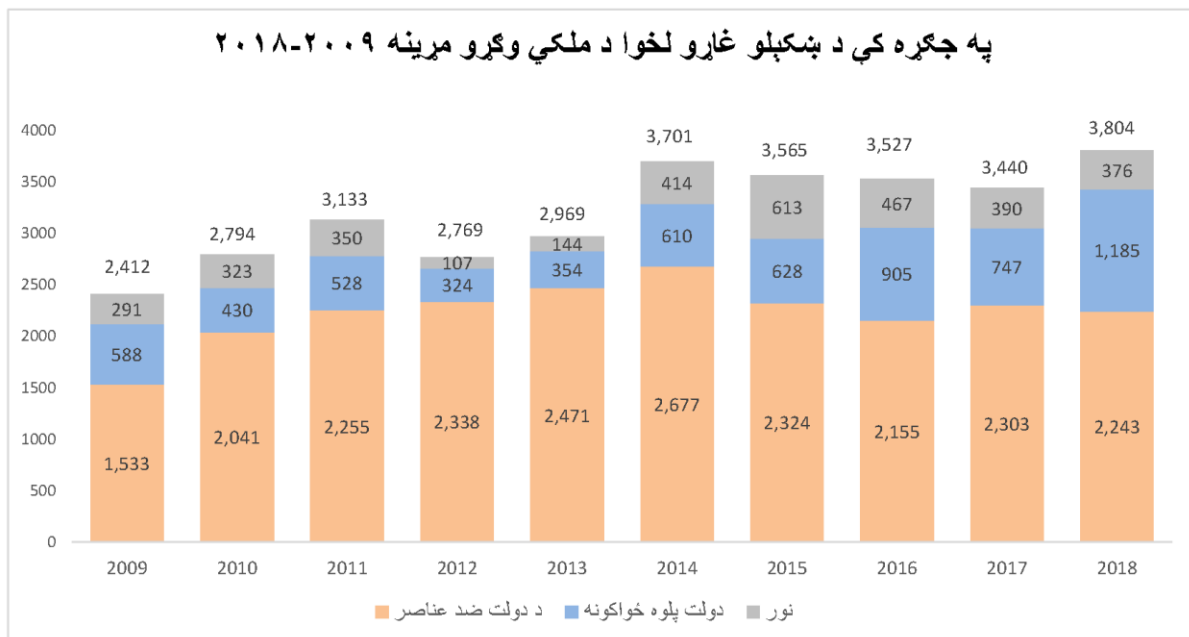
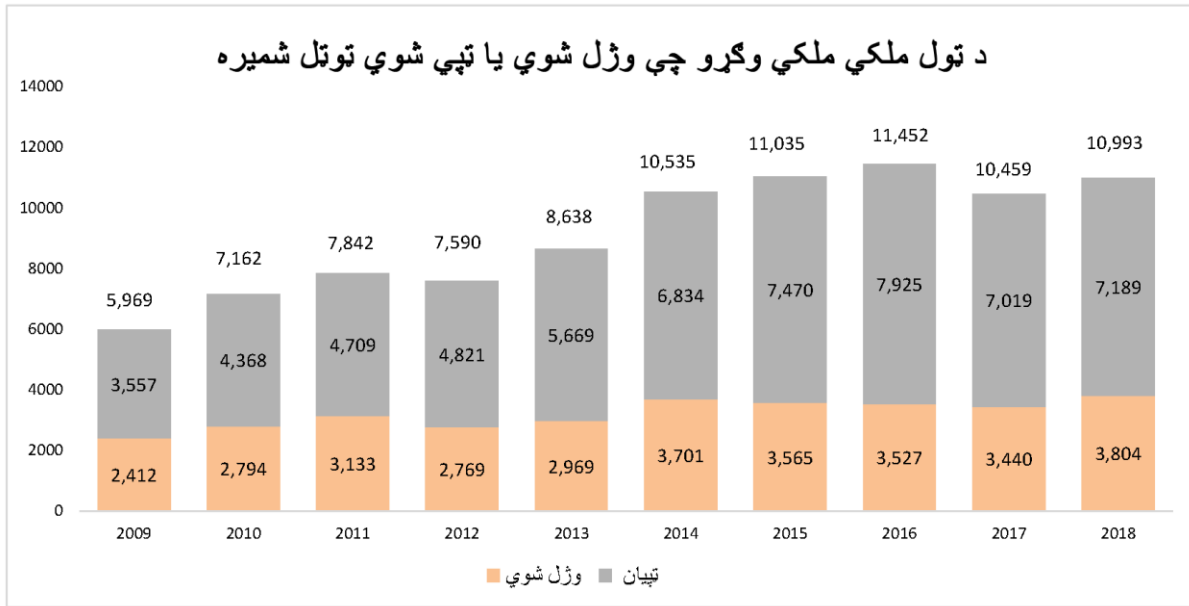
د اډيټرانو لپاره ياد داشت:

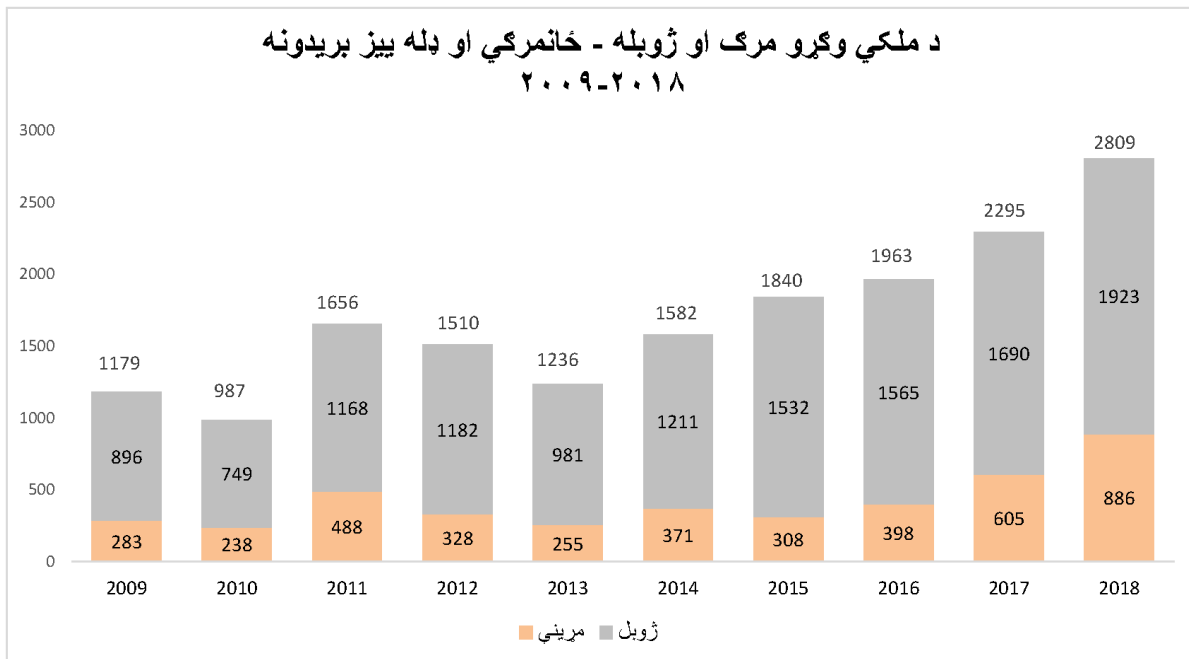
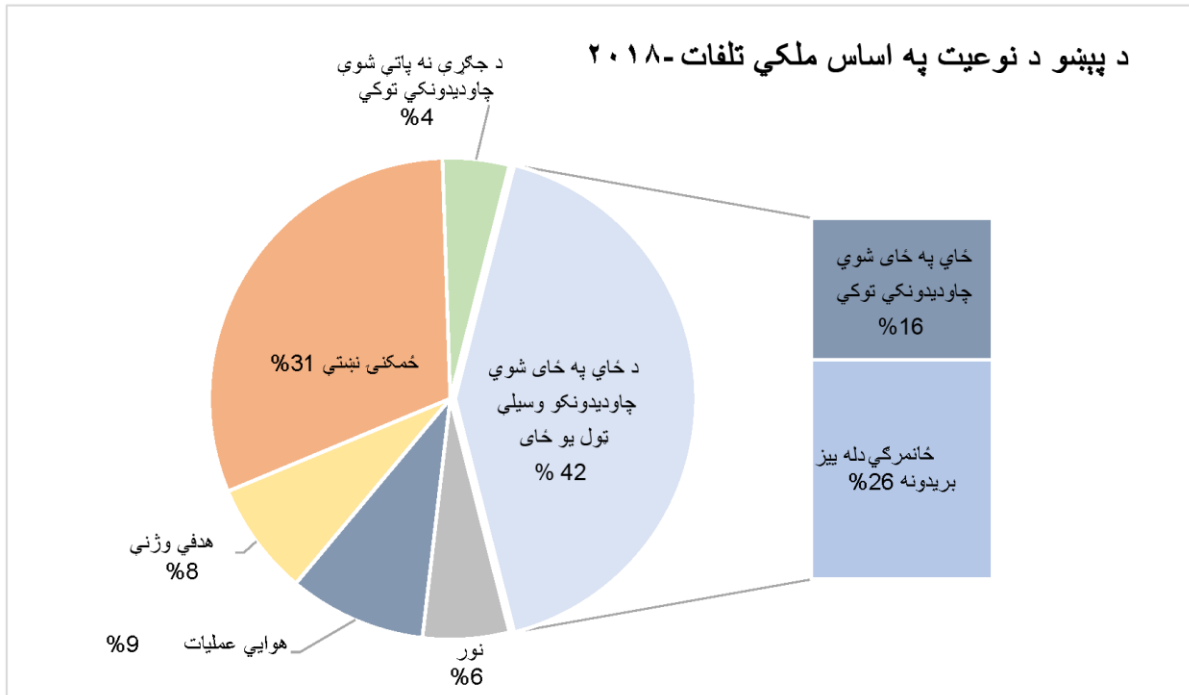
د راپور په اړه د راډيويي، ټلويزيوني او نورو مرکو لپاره له دې آدرس سره اړيکه ونيسئ: +93 (0) 728 426 195

spokesperson-UNAMA@un.org

* * *

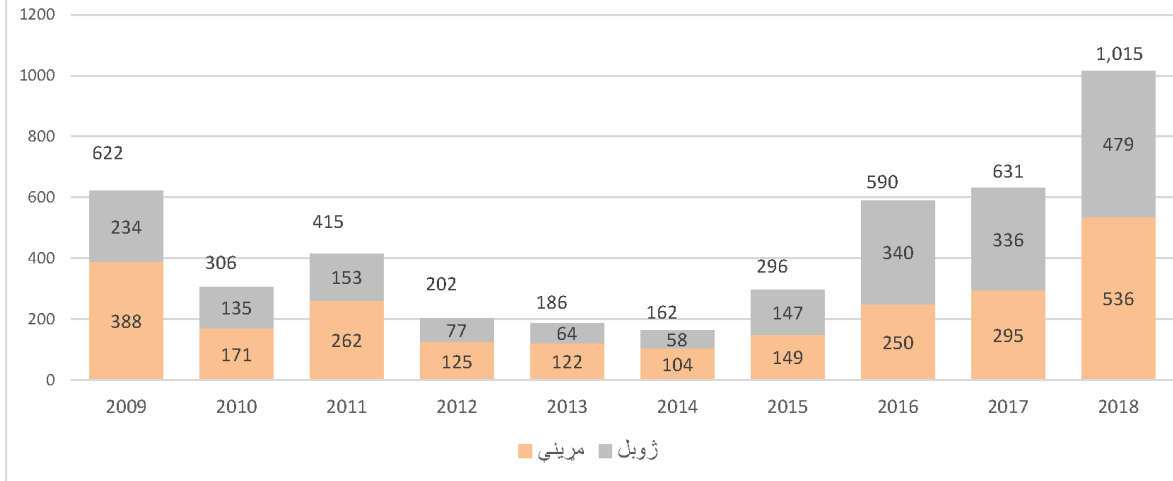
يوناما د افغانستان له خلکو او حکومت څخه سولې او ثبات ته د رسيدو لپاره ملاتړ کوي. د سياسي ماموريت په توگه له خپل ماموريت سره سم، يوناما د شخړې مخنيوی او حل، د ونډې اخيستني د زياتيدو او ټولنيز يووالي او همدارنگه د سيمه ييزو همکاريو د پياوړتيا ملاتړ کوي. دا ماموريت د اغيزمنې حکومتدارۍ ملاتړ کوي، ملي مالکيت او حساب ورکونکو بنسټونو ته چې بشري حقونو ته د درناوي پر بنسټ جوړ شوي، ملاتړ کوي. يوناما د استقلاليت، بې پرې والي او يووالي د اصل په پام کې نيولو سره د بيلگماتنيکو اقداماتو په گډون د شخړو د زياتيدو او پراخيدو دمخنيوي په موخه 'د ښه نيت چارې' او نور کلبيدي خدمتونه برابروي. دا ماموريت د افغانانو پرمختگ او بشري لومړيتوبونو لپاره نړيوالې مرستې همغږي کوي.

په هوايي بریدونو کې د ملکي وگړو مرگ او ژوبله ۲۰۱۸-۲۰۰۹

د ماشومانو مرگ او ژوبله ۲۰۱۸-۲۰۰۹

